

Naamwoordige zinnen¹

Het is algemeen bekend dat het Bijbels Hebreeuws zinnen kent die in een groter geheel min of meer functioneren als een zelfstandig naamwoord. Wij spreken in dergelijke gevallen van ondergeschikte zinnen.

Heel gebruikelijk zijn ondergeschikte zinnen, die als zodanig herkenbaar zijn door een inleidend כִּי, dat de meest uiteenlopende functies kan hebben, en אֲשֶׁר, dat, afgezien van ander gebruik, vaak de inleiding vormt van een bijvoeglijke zin. Daarnaast bestaan er zinnen ingeleid door voegwoorden of soms ook door voorzetsels. Uit het laatste blijkt natuurlijk het naamwoordelijk karakter van zulke zinnen in het grotere geheel.

Echter, een zelfstandig naamwoord is onder meer als zodanig te herkennen door de mogelijke voorvoeging van het lidwoord, of doordat het deel uitmaakt van een status constructus-verbinding. Beide constructies komen ook voor, zij het sporadisch, met als tweede element een zin. Hierbij staat, zoals niet ongebruikelijk in het Bijbels Hebreeuws, een werkwoord op de eerste plaats.

Minder opvallend zijn de weinige gevallen van een naamwoordelijke zin, die voorafgegaan wordt door een zelfstandig naamwoord in de status constructus. We geven in het volgende enkele voorbeelden van zinnen ingeleid door het lidwoord, resp. door een woord in de status constructus.

1 Inleidend lidwoord.

In de praktijk fungeert het lidwoord in deze zinnen voor de vertaler als een betrekkelijk voornaamwoord. In sommige van deze zinnen is er sprake van een duidelijk antecedent, in andere gevallen kan men spreken van een ingesloten antecedent.

1.1 Constructie met uitgedrukt antecedent.

Een heel duidelijk voorbeeld vinden we in 1Ch 26:28, וְכָל הַהִקְדִּישׁ שְׁמוּאֵל הָרֹאֶה וְשָׂאוֹל, door W vertaald: *Ook stond alles wat de ziener Samuël, Saul, ... als wijgeschenk geofferd hadden.* Verder, met een werkwoordsvorm in het meervoud, Jos 10:24 : אֲנָשֵׁי וְאִתּוֹ הַמְּלָחָמָה הַהִלְכוּאָה, W *de soldaten, die met hem meegetrokken waren.* Eveneens een meervoudige vorm staat er in 1Ch 29:17 : עַמְּךָ הַנִּמְצָאוֹ-פֹה, S *Uw volk, dat hier bevonden wordt.*

In Ezra 8:25 is het antecedent mogelijk minder duidelijk herkenbaar, maar het wordt gevormd door de woorden תְּרוּמַת בַּיִת־אֱלֹהֵינוּ direkt voorafgaand aan het werkwoord: וְאֲשֶׁקּוּלָהּ לָהֶם אֶת־הַבָּסָף וְאֶת־הַזֹּהָב וְאֶת־הַכֶּלִּים תְּרוּמַת בַּיִת־אֱלֹהֵינוּ הַהַרְיָמוּ הַמֶּלֶךְ וְיַעֲצִיּוּ וְשָׂרוּ וְכָל־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים, S *En ik woog hun toe het zilver, en het goud, en de vaten, zijnde de*

---

1 W verwijst naar de Willibrord-vertaling, S naar de Statenvertaling, NBV naar de Nieuwe Bijbelvertaling.

offering van het huis onzes Gods die de koning en zijn raadsheren, en zijn vorsten, en gans Israël, die er gevonden werden, geofferd hadden.

In Ezra 10:17 : *כָּל אַנְשֵׁי הַהַשְׁבִּיב נְשִׁים נְכָרִיּוֹת* S ... *mannen, die vreemde vrouwen bij zich hadden doen wonen*, te vergelijken met de enkelvoudige vorm aldaar in vers 14: *כָּל אֲשֶׁר בְּעָרֵינוּ הַהַשְׁבִּיב נְשִׁים נְכָרִיּוֹת* S *allen, die in onze steden zijn, die vreemde vrouwen bij zich hebben doen wonen.*

Ondanks het feit dat הַהֲלָלָה naar de vorm moeilijk een deelwoord kan zijn, wordt deze vorm in sommige grammatica's en woordenboeken toch als zodanig uitgelegd; de tekst in kwestie, Ez 26:17, luidt: *וְנִשְׂאוּ עֲלֵיךְ קִינָה וְאָמְרוּ לְךָ אֵיךְ אֲבָדְתָּ נוֹשֶׁבֶת מִיַּמִּים הָעִיר הַהֲלָלָה* S *En zij zullen een klaaglied over u opheffen, en tot u zeggen: Hoe zijt gij uit de zeeën vergaan, gij welbewoonde, gij beroemde stad, die sterk geweest is ter zee, zij en haar inwoners; die hunlieder schrik gaven aan allen, die in haar woonden!* (W *Dan zullen ze een klaaglied op u aanheffen en tot u zeggen: 'Hoe bent u ten onder gegaan, van de zeeën verdwenen, o hooggeprezen stad, die de zee beheerste, u en uw bevolking, die schrik inboezemden aan alle kustbewoners*). Zowel de S, als de W geven van הַהֲלָלָה een tijdloze vertaling, terwijl het perfectum hier met opzet lijkt gebruikt: *de stad die vroeger geprezen werd.*

1.2 Constructie met ingesloten antecedent.

Een dergelijke vorm betekent dus zoveel als 'dat, wat', 'hij, die', als in 2 Ch 29:36, *וַיִּשְׂמַח יְחִזְקִיָּהוּ וְכָל־הָעָם עַל הַהֲכִיז הָאֱלֹהִים לָעָם כִּי בִפְתָאֵם הָיָה הַדָּבָר* S *Jehizkia nu en al het volk verblijdden zich over hetgeen God het volk voorbereid had; want deze zaak geschiedde haastelijk.* Men lette op de zeer juiste weergave met een voltooid verleden tijd: ... *voorbereid had.* Dezelfde werkwoordsvorm, maar nu verbonden met de prepositie ב gevolgd door het lidwoord (בְּ), staat ook in 2Ch 1:4 : *אֲבָל אֶרֶז הָאֱלֹהִים : דָּוִד מִקִּרְיַת יְעָרִים בְּהַכִּיז לּוֹ דָּוִד כִּי נִטְהַלּוּ אֶהָל בִּירוּשָׁלַם* S *Maar de ark Gods had David van Kirjath-Jearim opgebracht, ter plaatse, die David voor haar bereid had; want hij had voor haar een tent te Jeruzalem gespannen.*

1.3 Perfectum versus deelwoord.

In een aantal gevallen is de werkwoordsvorm niet of nauwelijks te onderscheiden van een deelwoord, en vele commentatoren en grammatici zijn geneigd hier te kiezen voor een beschrijving met het deelwoord als uitgangspunt. We geven eerst weer een aantal voorbeelden. In het boek Ruth komen we driemaal de uitdrukking הַשָּׁבָה tegen, let wel, door de Masoreten beklemtoond op de eerste lettergreep van de werkwoordsvorm. Hetzelfde woord, maar met klemtoon op de laatste lettergreep, zou inderdaad het deelwoord zijn. Echter, aangezien we bezig zijn met de grammatica van het Bijbels Hebeuws en het Bijbels Hebreeuws naar ons idee vervat is in de bijbeltekst met alle masoretische aanwijzingen, is de keuze om hier de masoretische aanwijzingen terzijde te schuiven weinig aantrekkelijk.

In Ruth 1:22 lezen we: וַתָּשָׁב נָעֲמִי וְרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה כָּל־תְּהֵא עִמָּהּ הַשָּׁבָה מִשְׂדֵי מוֹאָב וְהָמָּה בָּאוּ : בית לָחֶם בְּתַחֲלַת קִצִּיר שְׁעָרִים, S *Alzo kwam Naomi weder; en Ruth, de Moabietische, haar schoondochter, met haar, die uit de velden Moabs wederkwam; en zij kwamen te Bethlehem in het begin van den gersteoogst.* In deze tekst dient men erop te letten dat het werkwoord שׁוּב een belangrijke rol vervult; dat betekent dat de masoreten hier waarschijnlijk heel precies de overgeleverde voordracht hebben willen vastleggen. Het lijkt niet onmogelijk dat de tekst het doel heeft uit te drukken: *Noömi keerde terug, evenals Ruth de Moabietische met haar, die was teruggekeerd uit het veld van Moav*; we nemen dus aan dat het perfectum hier de nadruk legt op de voltooiing van de terugkeer van Ruth, een nadruk die laat zien dat de mededeling van Ruth aan haar schoonmoeder: *uw volk is mijn volk, uw God is mijn God*, gezien wordt als een soort voltooide *tesjoeva* (verandering, inkeer).

Dezelfde constructie wordt gebruikt in 2:6 : נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא הַשָּׁבָה עִם־נָעֲמִי מִשְׂדֵה , מוֹאָב, S *Deze is de Moabietische jonge vrouw, die met Naomi wedergekomen is uit de velden Moabs*; in het vierde hoofdstuk, vers 3, wordt de vorm toegepast op Noömi: וַיֹּאמֶר לְגַאֵל חֶלְקָתָהּ הַשְּׂדֵה אֲשֶׁר לְאַחֵינוּ לְאֵלִימֶלֶךְ מִכְּרָה נָעֲמִי הַשָּׁבָה מִשְׂדֵה מוֹאָב, S *Toen zeide hij tot dien lossers: Het stuk lands, dat van onzen broeder Elimelech was, heeft Naomi, die uit der Moabieten land wedergekomen is, verkocht (W zei hij tot de man die tegenover Ruth familieplichtingen had: Het stuk land dat eigendom was van onze broeder Elimelech wordt te koop aangeboden door Noomi, die teruggekeerd is uit de vlakte van Moab).*²

In Genesis vinden we twee maal een vergelijkbare vorm van het werkwoord בּוֹא. In de eerste plaats in hoofdstuk 18:21 : אֲרִדְהָנָא וְאַרְאֶה הַכְּצַעֲמַתָּה הַבָּאָה אֵלַי עֲשׂוּ | כְּלָה וְאִם־לֹא : S *... zal Ik nu afgaan en bezien, of zij naar hun geroep, dat tot Mij gekomen is, het uiterste gedaan hebben, en zo niet, Ik zal het weten (W Ik ga naar beneden om te zien, of hun daden werkelijk overeenstemmen met de roep die tot Mij is doorgedrongen; Ik wil het weten)*; en in de tweede plaats in hoofdstuk 46:27 : וּבְנֵי יוֹסֵף , אֲשֶׁר־יֻלְדוּ־לוֹ בְּמִצְרַיִם גִּפְשׁ שְׁנַיִם כָּל־הַנֶּפֶשׁ לְבֵית־יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִמָּה שְׁבַעִים, S *En de zonen van Jozef, die hem in Egypte geboren zijn, waren twee zielen. Al de zielen van het huis van Jakob, die in Egypte kwamen, waren zeventig.*

Dezelfde vorm treffen we ook aan in Job 2:11 : וַיִּשְׁמְעוּ שְׁלֹשָׁתָּה | רֵעֵי אֵיזֹב אֶת כָּל־הָרָעָה : S *Als nu de drie vrienden van Job gehoord hadden al dit kwaad, dat over hem gekomen was, kwamen zij, ieder uit zijn plaats, Elifaz, de Themaniet, en Bildad, de Suhiet, en Zofar, de Naämathiet; en zij waren het eens geworden, dat zij kwamen om hem te beklagen, en om hem te vertroosten.*

Ook twee maal vinden we een nif'al vorm van רָאָה, namelijk in 1Kon 11:9 : וַיִּתְאַנֶּף : S *Daarom vertoornde Zich de HEERE tegen Salomo, omdat hij zijn hart geneigd had van den HEERE, den God Israëls, Die hem tweemaal verschenen was,* en verder in Dan 8:1 : בְּשֵׁנַת שְׁלוֹשׁ :

² In hoeverre ook in dit vers de betekenis van שׁוּב in de zin van תְּשׁוּבָה doen meespeelt is hier niet ter zake.

לְמַלְכוֹת בְּלֹא־שָׁצֵר הַמֶּלֶךְ חֲזוֹן נִרְאָה אֵלַי אֲנִי דִנְיָאֵל אַחֲרֵי הַנִּרְאָה אֵלַי בְּתַחֲלָה, S *In het derde jaar des koninkrijks van den koning Belsazar, verscheen mij een gezicht, mij Daniël, na hetgeen mij in het eerste verschenen was.*

Dan, in Jes 51:10, לְעֵבֶר דְּרָךְ לְעֵבֶר, הֲלוֹא אֶתְּהִיא הַמְחַרְבֶּת יָם מִי תְהוֹם רַבָּה הַשְּׁמָה מְעַמְקֵי־יָם דְּרָךְ לְעֵבֶר, גְּאוּלַּיִם, S *Zijt Gij het niet, Die de zee, de wateren des groten afgronds, droog gemaakt hebt? Die de diepten der zee gemaakt hebt tot een weg, opdat de verlostn daardoor gingen?* Verder vinden we het volgende in Jes 56:3 : אֶל־יְהוָה : אֶל־יְהוָה, S *En de vreemde, die zich tot den HEERE gevoegd heeft, spreke niet, zeggende: De HEERE heeft mij gans en al van Zijn volk gescheiden; en de gesnedene zegge niet: Ziet, ik ben een dorre boom.* Ook in deze gevallen is er reden om aan te nemen dat de voltooid verleden tijd zo bedoeld is door de auteur.³

2 Inleidend zelfstandig naamwoord in de status constructus gevolgd door een werkwoord.

2.1 Zelfstandige naamwoorden die een tijdsbegrip aanduiden.

Een goed voorbeeld van een werkwoordelijke zin volgend op een status constructus is te vinden in 1Sa 25:15 : כָּל־יְמֵי הַתְּהַלְכָנוּ אִתָּם, S *al de dagen, die wij met hen verkeerd hebben.*

De verbinding van יום of ימי met volgend werkwoord vinden we in nog een aantal andere gevallen:

1) 2Sa 22:1 : בְּיוֹם הַצִּיל יְהוָה, S *ten dage als de HEERE hem verlost had,*⁴

2) Lev 14:46 : וְהָבֵא אֶל־הַבַּיִת כָּל־יְמֵי הַסִּגִּיר אֹתוֹ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב, S *En die in dat huis gaat te enigen dage, als men hetzelve zal toegesloten hebben, zal onrein zijn tot aan den avond.*

3) parallel met שְׁנוֹת, Ps 90:15 : שְׂמַחְנוּ בְּיָמֹת עֲנִיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה, S *Verblijd ons naar de dagen, in dewelke Gij ons gedrukt hebt, naar de jaren, in dewelke wij het kwaad gezien hebben.* W geeft een benadering van de tekst, maar laat de opbouw van het origineel geheel ter zijde: *Schenk ons blijdschap, zovele dagen als de dagen dat Gij ons deed lijden; jarenlang was onheil ons uitzicht.*⁵

4) Num 3:1 : וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אַהֲרֹן וּמִשָּׁה בְּיוֹם דִּבְרַר יְהוָה אֶת־מִשָּׁה בְּהַר סִינַי : W *Dit waren de afstammelingen van Aäron en Mozes toen de Eeuwige op de berg Sinäi tot Mozes sprak*

5) Lev. 7:35 : וְזֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקְּרִיב אֹתָם לְכַהֵן לַיהוָה : S *Dit is de zalving van Aäron en de zalving van zijn zonen, van de vuurofferen des HEEREN; ten dage als Hij hen deed naderen, om het priesterschap den HEERE te bedienen.*

3 Mogelijk hoort hier ook 1Ch 29:8 : וְהִנְמַצָּא אֹתוֹ אֲבָנִים, S *En bij wien stenen gevonden werden ...*

4 Vgl. Ps. 18:1.

5 Een iets andere interpretatie van de prepositie כ geeft de NBV, echter wel met duidelijke weergave van de bijzinnen: *Geef ons vreugde, vergoed de dagen dat U ons kwelde, de jaren dat wij ellende doorstonden.*

6) Jer 36. 2; קח-לך מִגִּלְת־סֵפֶר וְכַתְּבָתָּ אֵלֶיהָ אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ עַל־יִשְׂרָאֵל ; S *Neem u een rol des boeks, en schrijf daarop al de woorden, die Ik tot u gesproken heb, over Israël, en over Juda, en over al de volken, van den dag aan, dat Ik tot u gesproken heb, van de dagen van Josia aan, tot op dezen dag;*

7) Ps 56:4 : יוֹם אֵיכָּא אֲנִי אֵלֶיךָ אֲבֹטָח ; S *Ten dage, als ik zal vrezen, zal ik op U vertrouwen;*

8) Ps 56:10 : אֲנִי יָשׁוּבוּ אוֹיְבֵי אַחֹר בַּיּוֹם אֲקַרְא זֶה־יִדְעֵתִי כִּי־אֱלֹהִים לִי ; S *Dan zullen mijn vijanden achterwaarts keren, ten dage als ik roepen zal; dit weet ik, dat God met mij is;*⁶

9) Ps 138:3 : עַז בְּנַפְשִׁי עָז בַּיּוֹם קָרָאתִי וַתַּעֲנֵנִי תַרְהַבְנִי בְּנַפְשִׁי עָז ; S *Ten dage, als ik riep, zo hebt Gij mij verhoord; Gij hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel.*

Ook in een naamwoordelijke zin volgend op ויהי kan deze constructie voorkomen, vgl. Ex 6:28 : מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם : S *En het geschiedde te dien dage, als de HEERE tot Mozes sprak in Egypteland.*

Een constructie als aan het slot van Ps 59:17 : וְאֲנִי | אֲשִׁיר עֲזֹךְ וְאֶרְגֵּן לְבַקֵּר חֲסִדֶּךָ ; S *Maar ik zal Uw sterkte zingen, en des morgens Uw goedertierenheid vrolijk roemen, omdat Gij mij een Hoog Vertrek zijt geweest, en een Toevlucht ten dage, als mij bange was,* wordt in sommige woordenboeken uitgelegd als een opeenvolging van twee naamwoorden, maar de uitleg van צַר als een perfectum intransitief (sg. 3 m) van צָרָר, als in andere woordenboeken, lijkt waarschijnlijker.⁷ Dezelfde verbinding vinden we in Ps 102:3 : מִמֶּנִּי בַּיּוֹם צָר לִי הִטָּה־אֵלַי | מִמֶּנִּי בַּיּוֹם צָר לִי הִטָּה־אֵלַי ; S *Verberg Uw aangezicht niet voor mij, neig Uw oor tot mij ten dage mijner benauwdheid; ten dage als ik roep, verhoor mij haastelijk.*

Vergelijkbaar is de constructie met לַיְלִל, Jes 15:1 : מִשָּׂא מוֹאָב כִּי בַלַּיִל שָׁדַד עַר מוֹאָב נִדְמָה : לַיְלִל ; S *De last van Moab. Zekerlijk, in den nacht is Ar-moabs verwoest, zij is uitgeroeid; zekerlijk, in den nacht is Kir-moabs verwoest, zij is uitgeroeid!* W vertaalt echter, met reden lijkt ons, *Uitspraak over Moab. In de nacht dat Ar werd verwoest, ging Moab ten onder; in de nacht dat Kir werd verwoest, ging Moab ten onder!*⁸

Ook na עַתָּה komt de ondergeschikte zin voor, als in 2Ch 29:27 : וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ לְהַעֲלֹת : S *En Hizkia beval, dat men het brandoffer op het altaar zou offeren; ten tijde nu, als dat brandoffer begon, begon het gezang des HEEREN met de trompetten en met de instrumenten van David, den koning van Israël.* Hetzelfde zien we in nog drie gevallen:

1) Jer. 6:15 : הֲבִישׁוּ כִּי תוֹעֵבָה עָשׂוּ גַם־בוֹשׁ לֹא־יִבוֹשׁוּ גַם־הַכְּלִים לֹא יִדְעוּ לָכֵן יִפְּלוּ בְּנִפְלִים : S *Zijn zij beschaamd, omdat zij gruwel bedreven*

6 Zie ook beneden voor Ps 102:3, waar dezelfde verbinding voorkomt.

7 Vgl Gen 32:8 voor dit verbum verbonden met ל (in het imperfectum).

8 De NBV kiest weer voor de opbouw van het vers als de S: *Profetie over Moab. Verwoest is Ar-Moab, vernietigd in de nacht! Verwoest is Kir-Moab, vernietigd in de nacht!*

hebben? Ja, zij schamen zich in het minste niet, weten ook niet van schaamrood te maken; daarom zullen zij vallen onder de vallenden, ten tijde als Ik hen bezoeken zal, zullen zij struikelen, zegt de HEERE.

- 2) Deu 32:35 : וְחָשׂוּ עַתְדָּת לְמוֹ : S *Mijn is de wraak en de vergelding, ten tijde als hunlieder voet zal wankelen; want de dag huns ondergangs is nabij, en de dingen, die hun zullen gebeuren, haasten*
- 3) Job 6:17 : בָּעַת יִזְרְבוּ נֶצְמָתוֹ בְּחַמוֹ נִדְעָבוּ מִמְּקוֹמָם : S *Ten tijde, als zij van hitte vervlieten, worden zij uitgedelgd; als zij warm worden, verdwijnen zij uit haar plaats.*

Het volgende voorbeeld, Jer 51:33, laat zien dat de bijzin min of meer gelijk kan staan met een naamwoord, want het eerste עַת in deze zin wordt gevolgd door een verbum, en het tweede door een naamwoord: כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בַּת־בָּבֶל בְּגֵרֹן עַת , S *Want zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: De dochter van Babel is als een dorsvloer, het is tijd, dat men ze trede; nog een weinig, dan zal haar de tijd des oogstes overkomen, W ... Babel lijkt op een dorsvloer, die moet worden aangestampt: het is tijd voor de oogst.*

Ook תַּחֲלֵת in Hos 1:2 heeft een dergelijke functie: וַיֹּאמֶר יְהוָה בְּהוֹשֵׁעַ וַיֹּאמֶר יְהוָה , S *Het begin van het woord des HEEREN door Hosea. De HEERE dan zeide tot Hosea, waar we zien dat S de werkwoordsvorm דָּבַר gemakshalve met een naamwoord weergeeft; W doet het weinig beter met: Hier beginnen de woorden van de Eeuwige tot Hosea. De Eeuwige sprak tot Hosea.*

Ook קִדְמַת in Ps 129:6 heeft een temporele functie: וַיְהִי כַּחֲצִיר גִּגּוֹת שְׁקִדְמַת שְׁלֹף יַבֵּשׁ , W *Zij zullen zijn als het gras op het dak, dat, eer het aar maakt, verdort; קִדְמַת wordt in W als een voegwoord vertaald, vgl. ook S Laat hen worden als gras op de daken, hetwelk verdort, eer men het uittrekt. Zolang men קִדְמַת grammaticaal niet als voegwoord opvat, bestaat daar natuurlijk geen bezwaar tegen.*

2.2 Andere zelfstandige naamwoorden.

In Lev 7:9 staat de hier behandelde constructie parallel naast een verbinding met אָשָׁר : וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאֲפֹה בַתִּנּוֹר וְכָל־נֶעֱשֶׂה בַמִּרְחֶשֶׁת וְעַל־מִחְבֵּת לִפְנֵי הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לֹא תִהְיֶה , S *Daartoe al het spijsoffer, dat in den oven gebakken wordt, met al wat in den ketel en in den pan bereid wordt, zal des priesters zijn, die dat offert.*

In Jes 29:1 vinden we: הוּא אַרְיֵאֵל אַרְיֵאֵל קַרְיַת חֲנָה דָוִד , S *Wee Ariël, Ariël! de stad, waarin David gelegerd heeft. Duidelijk is ook Jer 48:36 : עַל־כֵּן יִתְּרַת עֵשָׂה אֲבָדוּ , S *omdat het overschot, dat hij gemaakt had, verloren is.*⁹ In Ps 148:6 lezen we וַיַּעֲמִידֵם וַיַּעֲבֹר לְעַד לְעוֹלָם חֲקֵרָתוֹ וְלֹא יַעֲבֹר מֵאֲרָץ , S *... dat Hij grondde voor altijd en eeuwig, met een maatgang, niet te verbreken. In de vertaling van S zijn de losse woorden duidelijker te zien : En Hij heeft ze bevestigd voor altoos in eeuwigheid; Hij heeft hun een orde gegeven, die geen van hen zal overtreden, de constructie geeft echter eerder aanleiding**

9 Naast עֵשָׂה in Jes 15:7 : וְעַל־כֵּן יִתְּרַת עֵשָׂה וּפְקַדְתֶּם עַל גַּחַל הָעֲרָבִים יִשְׂאוּם : *Daarom zullen zij den overvloed, dien zij vergaderd hebben, en hetgeen zij weggelegd hebben, aan de beek der wilgen voeren; dit laat slechts zien dat naast de constructus-verbinding de oningeleide zin als appositie eveneens gebruikt kan worden.*

te vertalen: *Hij stelde hen vast voor eeuwig en altoos, de regel die Hij gaf zal Hij niet veranderen.* Verder Ex 4:13 : **וַיֹּאמֶר בְּי אֲדֹנָי שְׁלַח-נָא בְיָד־תְּשַׁלַּח** : *S Doch hij zeide: Och, Heere! zend toch door de hand desgenen, dien Gij zoudt zenden.*

Ook na **אֲשֶׁרִי**, dat letterlijk iets betekent als *de gelukzaligheid van*, komt het verbogen werkwoord voor, zoals in Ps 65:5 : **אֲשֶׁרִי | תִּבְחַר וּתְקַרֵּב יִשְׁכֵּן חֲצִירֶיךָ גִשְׁבָּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ** : *S Welgelukzalig is hij, dien Gij verkiest, en doet naderen, dat hij wone in Uw voorhoven; wij zullen verzadigd worden met het goed van Uw huis, met het heilige van Uw paleis.*

Ps 81:6 laat zien dat een werkwoord samen met de voorafgaande ontkenning **לֹא** zozeer een eenheid vormt, dat daaraan ook een naamwoord in de status constructus kan voorafgaan: **שִׁפְתַי לֹא-יָדַעְתִּי אֲשַׁמֵּעַ**, *een taal die ik niet kende heb ik gehoord.*

2.3 Naamwoordelijke zinnen met het werkwoord op de tweede plaats

Door verschillende auteurs zijn zinnen waarin weliswaar een werkwoord voorkomt, maar niet op de eerste plaats, beschreven als naamwoordelijke zinnen. Hoe dit ook zij, dit type zin komt ook voor na een naamwoord in de status constructus. Men vergelijk Spr 8:32 : **וְעַתָּה בָנִים שְׁמַעוּ-לִי וְאֲשֶׁרִי דְרָכֵי יִשְׁמְרוּ** : *S Nu dan, kinderen! hoort naar Mij; want welgelukzalig zijn zij, die Mijn wegen bewaren;* en Ps 4:8 **נִתְתָּה שְׂמֵחָה בְּלִבִּי מֵעַתָּה** , *S Gij hebt vreugde in mijn hart gegeven, meer dan ter tijd, als hun koren en hun most vermenigvuldigd zijn (W Gij geeft mij hartgrondiger vreugd dan de vreugd, destijds, om hun oogst overvloedig van most en van koren).*

2.4 Enkele probleemgevallen.

In Ps 16:6 staat **וְהַבָּלִים נִפְלוּ-לִי בְּנַעֲמִים אֶרֶץ-נִחְלָת שְׂפָרָה עָלַי**, *W De meetsnoeren zijn mij gevallen in oorden van lieflijkheid: hoe bekoort mij mijn erfdeel!* Volgens sommige grammatici is **נִחְלָת** uit **נִחְלָתִי** ontstaan door het wegvallen van de uitgang -י; dit is een weinig waarschijnlijke adhoc klankverandering. Maar aangezien er een kamets in de laatste lettergreep staat (in plaats van een patach), kunnen we deze vorm niet beschouwen als een status constructus en moeten we deze buiten de aangevoerde voorbeelden houden.¹⁰

Gezien het voorgaande kan men zich afvragen of ook niet in Ps. 104:9 de eerste twee woorden in eenzelfde verbinding bedoeld zijn. We lezen daar: **גְּבוּל־שְׂמֵתָ בַל-יַעֲבֹרוּן**, *W vertaalt Een grens stelde Gij, niet te overschrijden: de vloed dekke de aarde niet weder!* Hiermee wordt geen recht gedaan aan het feit dat in deze chiasmische constructie de twee elementen voorafgegaan door **בַּל** met elkaar overeenstemmen, zodat dus ook de andere elementen vergelijkbaar dienen te zijn. Het tweede van beide elementen is nominaal van karakter, **לְכִסּוֹת הָאָרֶץ**, en een toevoeging bij het werkwoord. Het is dus niet onwaarschijnlijk dat **גְּבוּל** het object is bij het andere door **בַּל** ingeleide werkwoord, waarbij dan **שְׂמֵתָ** een bijzin moet zijn. Dit levert een

10 Anderen gaan uit van de oorspronkelijke vrouwelijke -t uitgang, die, om onduidelijke redenen, niet is verdwenen (tegen de normale ontwikkeling -at > -ā).

vertaling als: *De grens die U stelde zal men niet overschrijden, men zal niet opnieuw de aarde bedekken.*